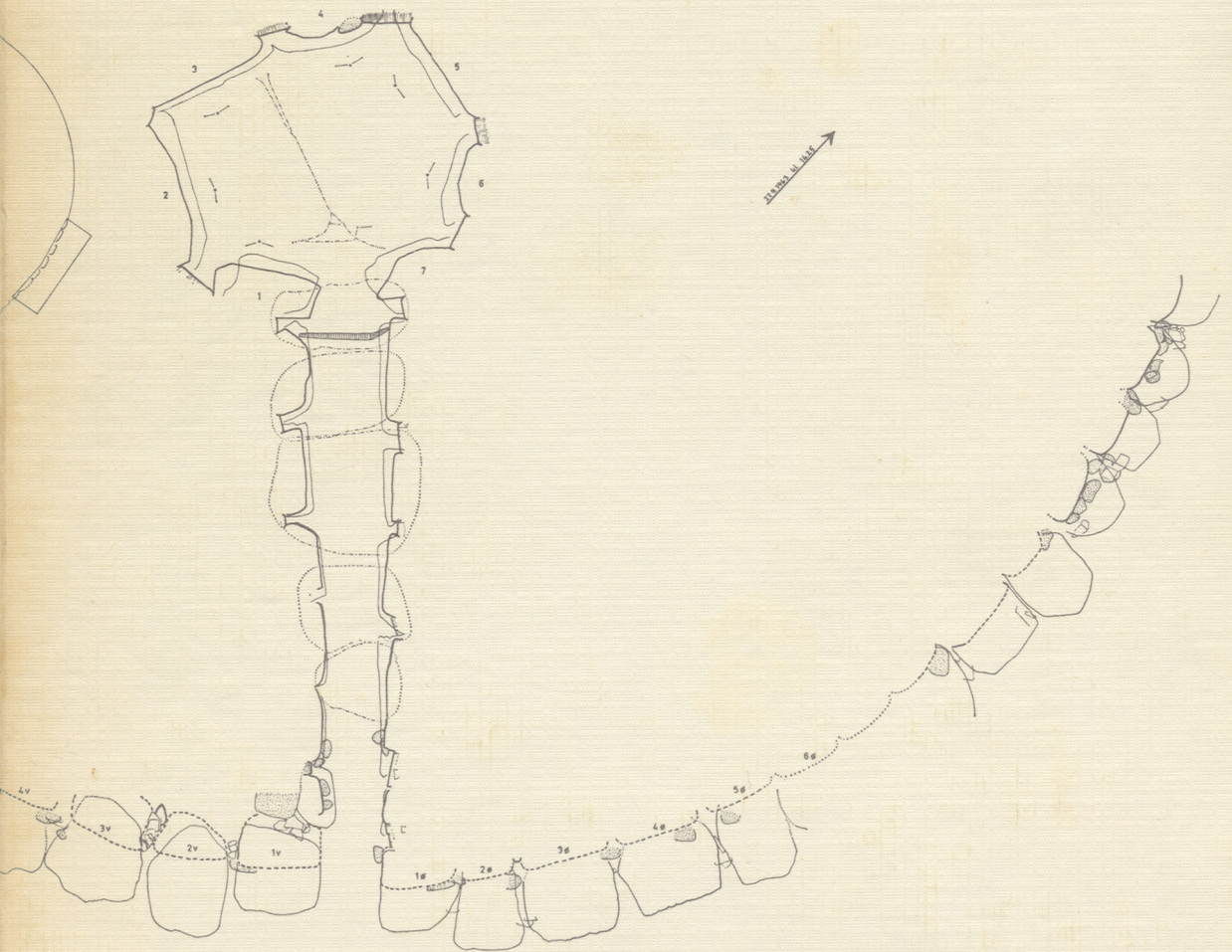

KUML

1969

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB
1969

With Summaries in English
Mit deutschen Zusammenfassungen

JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB SATTE DETTE KUML FOR
PETER RIISMØLLER
PÅ 65-ÅRS DAGEN DEN 14. MARTS 1970

I KOMMISSION HOS
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN
1970

Omslag:

Jættestuen Jordhøj, Mariager landsogn,
Randers amt

Redaktion:

POUL KJÆRUM

Copyright 1970

by

Jysk Arkæologisk Selskab

Printed in Denmark
by
Aarhus Stiftsbogtrykkerie A/S

INDHOLD/CONTENTS

<i>Poul Kjærum</i> : Jættestuen Jordhøj	9
The Passage-grave Jordhøj	56
<i>Søren H. Andersen</i> : Brovst, en kystboplads fra ældre stenalder	67
Brovst	87
<i>Søren H. Andersen</i> : Flintægddolken fra Flynderhage	91
Flynderhage	95
<i>P. V. Glob</i> : Jellings Bautasten	97
The Bauta Stones at Jelling	107
<i>Torben Witt</i> : Egerhjul og Vogne	111
Danish Spoked Wheels	144
<i>Søren Krogh</i> : Furreby-hjulet	149
The Furreby Wheel	161
<i>A. N. Kirpičnikov</i> : Russisk-skandinaviske forbindelser i IX–XI århundrede, illustreret ved våbenfund	165
Russisch-skandinavische Beziehungen im IX–XI Jahrhundert	184
<i>Hans Lange Nielsen</i> : Et bor fra Skandinavien-udgravningen	191
Ein Bohrer von der Skandinavien-Ausgrabung	194
<i>Grith Lerche</i> : Koge-gruber i New Guineas højland	195
A Cooking Pit in New Guinea	206
<i>Beatrice de Cardi</i> : Recognoscering på den nordlige del af Oman halvøen. En foreløbig rapport	211
A preliminary report of field survey in the northern Trucial States ..	215
<i>M. S. Nagaraj Rao</i> : Bronzehåndtag til et spejl fra Barbartemplet på Bahrain	218
A bronze mirror handle from the Barbar temple, Bahrain	219

Jysk Arkæologisk Selskab

Fig. 1. Mirror Handle.
Barbar, Bahrain.

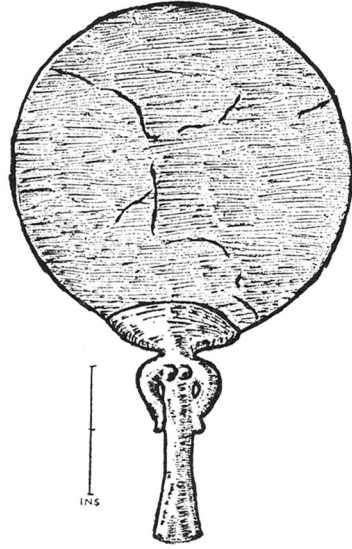

Fig. 2. Bronze Mirror – Mehi
(After Piggot).

BRONZEHÅNDTAG TIL ET SPEJL FRA BARBARTEMPEL PÅ BAHRAIN

Endnu en forbindelse til Kulli-kulturen i Syd Baluchistan.

Af M. S. NAGARAJA RAO, Cambridge

Blandt de kobber- eller bronzegenstande, som blev fremdraget under udgravningerne af Barbartemplet på Bahraíns nordkyst, er en interessant menneskefigur, beskrevet som »en lille nøgen mandsfigur, stående på et fodstykke med afrundet basis og støbt ud i ét.« [1] (fig. 1).

Figuren er 11 cm høj og har hænderne samlet foran brystet ligesom de mesopotamiske guder. Den er blevet sammenlignet med en kobberfigur fra Chouchinak templet i Susa [2], som er dateret til midten af 3. årt. f. Kr.

Takket være imødekommenhed fra magister Geoffrey Bibby fik jeg i september 1967 lejlighed til at se nærmere på denne metalfigur og andre genstande fra den Persiske Golf. Det slog mig straks, at den kunne sammenlignes med håndtaget til et kobberspejl fra Mehi, et af Kulli-kulturens områder [3]. Håndtaget derfra er formet som »en stiliseret kvindeskikkelse med bryster og med armene på traditionel vis støttet mod hofterne. Hovedet dannes ved beskuerens spejlbillede i spejlfladen [4], som i dette tilfælde var fastgjort i en

krum fure i nakken. Sammenligningen mellem de to stykker viser, at Barbarstykket utvivlsomt er det menneskeformede håndtag til et spejl, blot med den forskel, at Barbarspejlets håndtag fremstiller en hel mandsfigur, og at den krumme spalte, der skal holde spejlet fast, her er anbragt under fødderne.

Desuden indicerer ligheden en kontakt mellem de to kulturer. At en sådan virkelig har eksisteret mellem Kulli og den Persiske Golf bekræftes ved forekomsten af de typiske Kulli-æsker, af rumopdelte steatitvaser med udskaarne dekorationer, og af de sorte bukke eller ibex'er med krumme, bagudslængede horn, samt af motivet med den langstrakte tyr fra Umm an-Nar og Hili nær Buraimi oasen i sheikedømmet Abu Dhabi [5].

Metalspejle med glatte håndtag kendes fra adskillige steder i den gamle Orient [6], men såvidt vides er anvendelsen af menneskeskikkelsen til spejlhåndtag ukendt i Vestasien [7], omend motivet var ret almindeligt i Ægypten under det 18. dynasti (fra ca. 1570 f. Kr.). Det her omhandlede stykke fra Barbar er således indtil nu kun det 2. stykke, der kendes.

Barbarperioden er dateret til ca. 2303–2108 [8], og håndtaget skulle derfor også høre hjemme indenfor dette tidsrum. Mehi eksemplaret stammer fra en gravplads tilhørende den yngre del af Mehi-perioden, som regnes for samtidig med Harappa-kulturen [9]. Dateringen til 2303 f. Kr. er derfor efter al sandsynlighed rigtig. Yderligere bekræftelse herpå giver seglsten af Indus-type, kubiske stenvægtlodder og andre genstande fundet under Golfudgravningerne.

Barbarspejlet udgør derfor endnu et forbindelsesled mellem Golfen og kulturerne i Syd Baluchistan.

A bronze mirror handle from the Barbar temple, Bahrain

A further link with the Kulli culture – south Baluchistan.

Among the copper or bronze objects recovered during the excavations at the temples of Barbar in the northern coast of Bahrain, is an interesting human figure described as “a little naked male figure, standing on a base which is curved at the foot and cast in one piece” [1]. (fig. 1). The figure holds his hands clasped at the breast like the Mesopotamian gods, and measures 11 cms. in length. It is compared with a copper figure from Chouchinak temple in Susa [2], which is dated to the middle of the 3rd millennium B. C.

Thanks to the courtesy of Dr. Geoffrey Bibby, I had an opportunity to examine this metal figure, among other objects from the Persian Gulf, in September 1967. At once, it struck me to compare with the handle of a copper mirror from Mehi, a Kulli culture site [3]. The handle of this mirror represents “a stylised female figure, with breasts and conventionalised arms akimbo, but with the head provided only by the reflection of the user of the mirror” [4] (fig. 2). The disc mirror was revetted, in this instance, into the curved slit at the neck. On this comparison, there is no doubt that the Barbar example is the human handle of a mirror, with the difference that the human figure is male and complete, and the curved slit being provided for fixing the mirror, below the feet.

The comparison of the two objects at once indicates contacts between the two cultures. Evidences for such contacts between Kulli and the Gulf have already been indicated by the occurrence of the typical Kulli-type canisters, compartmented steatite vases with

incised decorations, and the black buck or ibexes with curved, swept-back horns and the bull motif with elongated body at the sites of Umm an-Nar, and Hili, near Buraimi Oasis, in the Sheikdom of Abu Dhabi [5].

Metallic mirrors with plain handles have been known from many sites of the Ancient East [6], but human figures used as mirror handles, although familiar in Egypt in the XVIII dynasty (dated from about 1570 B. C.) are said to be unknown in western Asia [7]. Thus the present handle from Barbar is only the second example known so far.

Barbar period has been dated to circa 2303–2108 [8], and thus this mirror handle would also be ascribed to this period. The Mehi example comes from a cemetery, which belongs to the upper phase at the site. This upper phase is said to be contemporary with the Harappan culture [9]. Therefore, on comparative evidence, the date of B. C. 2303 appears to be quite in order. Further confirmation comes from the finding of Indus valley type seals, cubical chert weights etc. in the Persian Gulf excavations [10].

This mirror handle therefore provides yet another link between the Gulf and the S. Baluchistan cultures.

M. S. Nagaraja Rao
Cambridge

NOTER

1. KURL, 1954, p. 152.
2. *Ibid.*, See also *Memoires de la Delegation en Perse*, Vol. VII, Pl. XV, 1–3 (Paris. 1905).
3. Stein, A., *An Archaeological Tour in Gedrosia*, *MASI*, No. 43, 1931, Pl. XXXII, Mehi. II. 2. 1. a.
4. Piggot. S., *Prehistoric India*, Harmondsworth, Middlesex, 1950, pp. 111–112.
5. Canisters: Piggot. S., *Op. Cit.*, p. 101, fig. 6; KURL, 1962, figs. 20 and 22; KURL, 1966, fig. 11.
Compartmented and Incised Steatite vessels: Piggot. S., *Op. Cit.*, p. 111, fig. 10; KURL, 1966, p. 94, fig. 12.
Painted Animal Motifs: Piggot. S., *Op. Cit.*, fig. 6 and 7; KURL, 1962, fig. 23; KURL, 1966, fig. 11.
6. Metal mirrors with handles:
Mohenjo daro: Mackay, E. J. H., *Further Excavations at Mohenjo daro*, Pl. CXVIII 10;
Harappa: Wheeler, R. E. M., 'Harappa 1946: the Defences and Cemetery R. 37', *Ancient India*, No. 3, Pl. L. II, C;
Hissar: Schmidt, E. F., *Excavations at Tepe Hissar, Damaghan*, Pl. L. IV, H. 4872;
Susa: *Memoires de la Delegations en Perse*, Vol. XIII, p. 189, 12, and Vol. XXV, p. 212, 36.
7. Piggot. S., *Op. Cit.*, p. 112.
8. KURL, 1957, pp. 159 and 162.
9. Piggot. S., *Op. Cit.*, p. 99.
10. KURL, 1966, p. 92.